

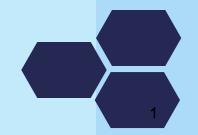
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NGUYỄN TẤT THÀNH Khoa Công Nghệ Thông Tin

Bài giảng

NHẬP MÔN KHOA HỌC DỮ LIỆU (Data Science)

ThS. Phạm Đình Tài 0985.73.39.39 pdtai@ntt.edu.vn

CHƯƠNG

Thư viện Panda

Nội dung

- 1. Giới thiệu và cài đặt pandas
- 2. Cấu trúc dữ liệu trong pandas
- 3. Làm viêc với series
- 4. Làm viêc với dataframe
- 5. Bài tập
- 6. Hướng dẫn bài tập buổi trước
- 7. Làm việc với panel
- 8. Chọn và nhóm phần tử
- 9. Sử dụng pandas trong bài toán thực tế

Phần 1 Giới thiệu và cài đặt pandas

Cài đặt: "pip install pandas"

- "pandas" là thư viện mở rộng từ numpy, chuyên để xử lý dữ liệu cấu trúc dạng bảng
- Tên "pandas" là dạng số nhiều của "panel data"

```
Command Prompt
(c) Microsoft Corporation. All rights reserved.
C:\Users\PHATTAI>pip install pandas
Collecting pandas
 Downloading pandas-1.4.0-cp310-cp310-win amd64.whl (10.6 MB)
                                      10.6 MB 2.2 MB/s
Requirement already satisfied: python-dateutil>=2.8.1 in c:\users\phattai\appdata\local\programs\python\python310\lib\site-packa
ges (from pandas) (2.8.2)
Requirement already satisfied: numpy>=1.21.0 in c:\users\phattai\appdata\local\programs\python\python310\lib\site-packages (from
pandas) (1.22.1)
Collecting pytz>=2020.1
 Downloading pytz-2021.3-py2.py3-none-any.whl (503 kB)
                                      503 kB 2.2 MB/s
Requirement already satisfied: six>=1.5 in c:\users\phattai\appdata\local\programs\python\python310\lib\site-packages (from pyth
on-dateutil>=2.8.1->pandas) (1.16.0)
Installing collected packages: pytz, pandas
Successfully installed pandas-1.4.0 pytz-2021.3
WARNING: You are using pip version 21.2.4; however, version 21.3.1 is available.
You should consider upgrading via the 'C:\Users\PHATTAI\AppData\Local\Programs\Python\Python310\python.exe -m pip install --upgr
ade pip' command.
C:\Users\PHATTAT>
```


Đặc điểm nổi bật của pandas

- Đọc dữ liệu từ nhiều định dạng
- Liên kết dữ liệu và tích hợp xử lý dữ liệu bị thiếu
- Xoay và chuyển đổi chiều của dữ liệu dễ dàng
- Tách, đánh chỉ mục và chia nhỏ các tập dữ liệu lớn dựa trên nhãn
- Có thể nhóm dữ liệu cho các mục đích hợp nhất và chuyển đổi
- Lọc dữ liệu và thực hiện query trên dữ liệu
- Xử lý dữ liệu chuỗi thời gian và lấy mẫu

Phần 2 Cấu trúc dữ liệu trong pandas

Cấu trúc dữ liệu trong pandas

- Dữ liệu của pandas có 3 cấu trúc chính:
 - ✓ Series (loạt): cấu trúc 1 chiều, mảng dữ liệu đồng nhất
 - ✓ Dataframe (khung): cấu trúc 2 chiều, dữ liệu trên các cột là đồng nhất (có phần giống như table trong SQL, nhưng với các dòng được đặt tên)
 - ✓ Panel (bảng): cấu trúc 3 chiều, có thể xem như một tập các dataframe với thông tin bổ sung
- Dữ liệu series gần giống kiểu array trong numpy, nhưng có 2 điểm khác biệt quan trọng:
 - ✓ Chấp nhận dữ liệu thiếu (NaN không xác định)
 - ✓ Hệ thống chỉ mục phong phú (giống dictionary?)

Cấu trúc dataframe

- Dữ liệu 2 chiều
- Các côt có tên
- Dữ liệu trên cột là đồng nhất (series?)
- Các dòng có thể có tên
- Có thể có ô thiếu dữ liệu

		country	population	area	capital
ı	BR	Brazil	200	8515767	Brasilia
ı	RU	Russia	144	17098242	Moscow
ı	IN	India	1252	3287590	New Delhi
ı	CH	China	1357	9596961	Beijing
	SA	South Africa	55	1221037	Pretoria

Cấu trúc panel

- Dữ liệu 3 chiều
- Một tập các dataframe
- Các dataframe có cấu trúc tương đồng
- Có thể có các thông tin bổ sung cho từng dataframe

		Open	Close
Major	Minor		
3/31/2015	IBM	23.602	132.903
	APPL	421.412	212.665
	CVX	568.055	409.201
	BHP	487.414	515.413
4/30/2015	IBM	150.868	457.895
	APPL	204.729	957.179
	CVX	90.679	888.687
	BHP	831.527	714.202
5/31/2015	IBM	788.582	922.422
	APPL	329.716	304.964
	CVX	36.578	981.508
	BHP	313.848	882.293

Phần 3

Làm việc với series

Tạo dữ liệu series (1)

```
import pandas as pd
import numpy as np

S = pd.Series(np.random.randint(100, size = 4))
print(S)
print(S.index)
print(S.values)
```

```
Command Prompt

Microsoft Windows [Version 10.0.19042.1466]

(c) Microsoft Corporation. All rights reserved.

C:\Users\PHATTAI>"C:\Users\PHATTAI\Desktop\Python\Chương 5\taodulieuseries1.py"

9 98

1 21

2 74

3 20

dtype: int32

RangeIndex(start=0, stop=4, step=1)

[98 21 74 20]
```


Tạo dữ liệu series (2)

```
import pandas as pd
import numpy as np
chi so = ["Ke toan", "KT", "CNTT", "Co khi"]
gia tri = [310, 360, 580, 340]
S = pd.Series(gia tri, index=chi so)
print(S)
print(S.index)
print(S.values)
                         C:\Users\PHATTAI>"C:\Users\PHATTAI\Desktop\Python\Chương 5\taodulieuseries2.py"
                        Ke toan
                                310
                                360
                        CNTT
                                580
                         Co khi
                                340
                        dtype: int64
                        Index(['Ke toan', 'KT', 'CNTT', 'Co khi'], dtype='object')
                        [310 360 580 340]
                         C:\Users\PHATTAI>
```


Tạo dữ liệu series (3)

```
import pandas as pd
import numpy as np
chi so = ["KT", "KT", "CNTT", "Co khi"] # trùng
nhau
gia tri = [310, 360, 580, 340]
S = pd.Series(gia tri, index=chi so)
print(S)
print(S.index)
                    C:\Users\PHATTAI>"C:\Users\PHATTAI\Desktop\Python\Chương 5\taodulieuseries3.py"
print(S.values)
                            310
                            360
                    CNTT
                            580
                    Co khi
                            340
                    dtype: int64
                    Index(['KT', 'KT', 'CNTT', 'Co khi'], dtype='object')
                    [310 360 580 340]
```


Truy vấn dữ liệu thông qua chỉ số

```
import pandas as pd
import numpy as np
chi so = ["KT", "KT", "CNTT", "Co khi"] # trùng nhau
qia tri = [310, 360, 580, 340]
S = pd.Series(gia tri, index=chi so)
print(S['Co khi,'])
print(S['KT'])
print(S.CNTT)
                       C:\Users\PHATTAI>"C:\Users\PHATTAI\Desktop\Python\Chương 5\truyvandulieuthongquachiso.py"
                          310
                          360
                       dtype: int64
```


Phép toán trên series

```
import pandas as pd
import numpy as np
chi so = ["Ke toan", "KT", "CNTT", "Co
khi"]
gia tri = [310, 360, 580, 340]
# chỉ số giống nhau thì tính gộp, nếu không
thì NaN
S = pd.Series(gia tri, index=chi so)
P = pd.Series([100, 100], ['CNTT',
'PM'])
Y = S + P
print(Y)
```

CNTT 680.0
Co khi NaN
KT NaN
Ke toan NaN
PM NaN
dtype: float64

Phép toán trên series

- Nguyên tắc chung của việc thực hiện phép toán trên series như sau:
 - ✓ Nếu là phép toán giữa 2 series, thì các giá trị cùng chỉ số sẽ thực hiện phép toán với nhau, trường hợp không có giá trị ở cả 2 series thì trả về NaN
 - ✓ Nếu là phép toán giữa series và 1 số, thì thực hiện phép toán trên số đó với tất cả các giá trị trong series

Một số phương thức hữu ích

- S.axes: trả về danh sách các chỉ mục của S
- S.dtype: trả về kiểu dữ liệu các phần tử của S
- S.empty: trả về True nếu S rỗng
- S.ndim: trả về số chiều của S (1)
- S.size: trả về số phần tử của S
- S.values: trả về list các phần tử của S
- S.head(n): trả về n phần tử đầu tiên của S
- S.tail(n): trả về n phần tử cuối cùng của S

apply() một hàm khác trên series

```
import pandas as pd
import numpy as np
def Tang(x):
return x if x > 500 else x + 1000
chi so = ["Ke toan", "KT", "CNTT", "Co
khi"]
gia tri = [310, 360, 580, 340]
S = pd.Series(gia tri, chi so)
# áp dụng Tang trên S (không thay đối S)
print(S.apply(Tang))
```

Ke toan 1310
KT 1360
CNTT 580
Co khi 1340
dtype: int64

Phần 4 Làm việc với dataframe

Khởi tạo dataframe

- Cú pháp chung: pandas.DataFrame(data, index, columns, dtype, copy)
- Trong đó:
 - √ 'data' sẽ nhận giá trị từ nhiều kiểu khác nhau như list, dictionary, ndarray, series,... và cả các DataFrame khác
 - √ 'index' là nhãn chỉ mục hàng của dataframe
 - √ 'columns' là nhãn chỉ mục cột của dataframe
 - ✓ 'dtype' là kiểu dữ liệu cho mỗi cột
 - 'copy' nhận giá trị True/False để chỉ rõ dữ liệu có được copy sang vùng nhớ mới không, mặc định là False

Tao dataframe tù list

```
crimes_rates = {
"Year":[1960,1961,1962,1963,1964],
"Population":[179323175,182992000,185771000,188483000,
191141000],
"Total":[3384200,3488000,3752200,4109500,4564600],
"Violent":[288460,289390,301510,316970,364220]
}
crimes_dataframe = pd.DataFrame(crimes_rates)
print(crimes_dataframe)
```

	Population	Total	Violent	Year
0	179323175	3384200	288460	1960
1	182992000	3488000	289390	1961
2	185771000	3752200	301510	1962
3	188483000	4109500	316970	1963
4	191141000	4564600	364220	1964

Tạo dataframe từ list các dictionary

```
data = [
{'MIT': 5000, 'Stanford': 4500, "DHTL":15000},
{'MIT': 1, 'Stanford': 2, "DHTL":200}
]
df = pd.DataFrame(data, index=['NumOfStudents', "ranking"])
print(df)
print(df.DHTL.dtype)
```

```
DHTL MIT Stanford
NumOfStudents 15000 5000 4500
ranking 200 1 2
dtype('int64')
```


Tạo dataframe từ dictionary serias

```
data = {
"one": pd.Series([1,23,45], index = [1,2,3]),
"two": pd.Series([1000,2400,1132,3434], index =
[1,2,3,4])
}
df = pd.DataFrame(data)
print(df)
```

```
one two
1 1.0 1000
2 23.0 2400
3 45.0 1132
4 NaN 3434
```


Đọc dữ liệu từ file .csv

- Nội dung của file brics.csv:
 - ✓ Số liệu về các quốc gia thuộc khối BRICS
 - ✓ Sử dụng dấu phẩy để ngăn giữa các dữ liệu
 - ✓ Mỗi dữ liệu trên 1 dòng
 - ✓ Dòng đầu tiên là tên các cột

,country,population,area,capital BR,Brazil,200,8515767,Brasilia RU,Russia,144,17098242,Moscow IN,India,1252,3287590,New Delhi CH,China,1357,9596961,Beijing SA,South Africa,55,1221037,Pretoria

Đọc dữ liệu từ file .csv

```
import pandas as pd
```

```
d = pd.read_csv("brics.csv")
print(d)
```

1	Unnamed: 0	country	population	area	capital	
0	BR	Brazil	200	8515767	Brasilia	
1	RU	Russia	144	17098242	Moscow	
2	IN	India	1252	3287590	New Delhi	
3	CH	China	1357	9596961	Beijing	
4	SA	South Africa	55	1221037	Pretoria	

Đọc dữ liệu từ file .csv

import pandas as pd

```
# doc dữ liệu và quy định cột 0 dùng làm chỉ số dòng
d = pd.read_csv("brics.csv", index_col = 0)
print(d)
```

	country	population	area	capital
BR	Brazil	200	8515767	Brasilia
RU	Russia	144	17098242	Moscow
IN	India	1252	3287590	New Delhi
CH	China	1357	9596961	Beijing
SA	South Africa	55	1221037	Pretoria

Truy cập theo từng cột

- Sử dụng tên cột làm chỉ số hoặc dùng luôn tên cột
- Việc truy cập này trả về tham chiếu đến dữ liệu, vì vậy có thể sử dụng phép gán để cập nhật dữ liệu theo cột

<pre>print(brics["country"])</pre>	print(brics.country)
BR Brazil	BR Brazil
RU Russia	RU Russia
IN India	IN India
CH China	CH China
SA South Africa	SA South Africa
Name: country, dtype: object	Name: country, dtype: object

Thêm một cột (1)

Bằng cách sử dụng một cột mới chưa có

```
brics["on earth"] = [True, True, True, True, True]
print(brics)
        country
                 population
                                          capital
                                                   on earth
                                  area
BR
         Brazil
                        200
                              8515767
                                         Brasilia
                                                        True
         Russia
RU
                        144
                              17098242
                                           Moscow
                                                        True
IN
          India
                       1252
                               3287590
                                        New Delhi
                                                        True
          China
                                          Beijing
CH
                       1357
                              9596961
                                                        True
                          55
SA South Africa
                               1221037
                                         Pretoria
                                                        True
```


Thêm một cột (2)

 Bằng cách sử dụng một cột mới chưa có và thiết lập công thức phù hợp

```
brics["density"] = brics["population"] / brics["area"] * 1000000
print(brics)
                                         capital
        country
                 population
                                                  on earth
                                                               density
                            area
                        200
BR
         Brazil
                              8515767
                                        Brasilia
                                                      True
                                                             23.485847
RU
         Russia
                        144
                             17098242
                                          Moscow
                                                      True
                                                             8.421918
IN
          India
                       1252
                              3287590
                                       New Delhi
                                                      True
                                                            380.826076
CH
          China
                       1357
                                         Beijing
                                                            141.398928
                              9596961
                                                      True
   South Africa
                         55
                              1221037
                                        Pretoria
                                                      True
                                                             45.043680
```


Truy cập vào từng ô trên dataframe

Bằng cách kết hợp chỉ mục dòng và cột

```
print(brics.loc["CH","capital"])
Beijing
print(brics["capital"].loc["CH"])
Beijing
print(brics.loc["CH"]["capital"])
Beijing
```


Xóa dòng hoặc cột bằng drop

```
# tạo ra dataframe mới bằng cách xóa 2 cột
print(d.drop(["area", "population"], axis=1))
# trường hợp muốn xóa trên d, thêm tham số inplace=True
d.drop(["area", "population"], axis=1, inplace=True)
print(d)
```

```
country capital

BR Brazil Brasilia

RU Russia Moscow

IN India New Delhi

CH China Beijing

SA South Africa Pretoria
```


Tính tổng và tổng tích lũy

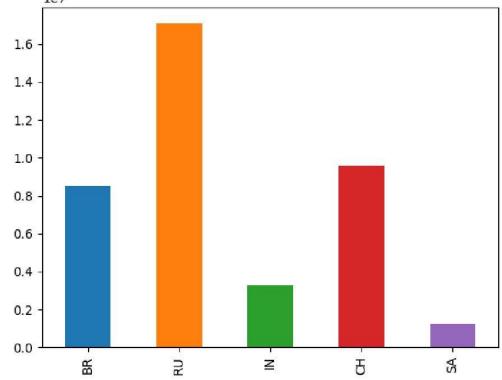
```
# tính tổng của cột population, trả về tổng
print(d.population.sum())
# tính tổng của cột population, trả về các tổng trong quá
trình cộng
print(d.population.cumsum())
```

```
3008
       200
BR
       344
RU
IN
      1596
      2953
CH
      3008
SA
Name: population, dtype: int64
```


Kết hợp giữa pandas và matplotlib

```
import pandas as pd
import matplotlib.pyplot as plt
d = pd.read_csv("brics.csv", index_col = 0)
d.area.plot(kind='bar')
plt.show()
```


Phần 7

Làm việc với panel

Cấu trúc panel

- Panel được sử dụng nhiều trong kinh tế lượng
- Dữ liệu có 3 trục:
- Items (trục 0): mỗi item là một dataframe bên trong
- Major axis (trục 1 trục chính): các dòng
- Minor axis (trục 2 trục phụ): các cột
- Không được phát triển tiếp (thay bởi MultiIndex)

		Open	Close
Major	Minor		
3/31/2015	IBM	23.602	132.903
	APPL	421.412	212.665
	CVX	568.055	409.201
	BHP	487.414	515.413
4/30/2015	IBM	150.868	457.895
	APPL	204.729	957.179
	CVX	90.679	888.687
	BHP	831.527	714.202
5/31/2015	IBM	788.582	922.422
	APPL	329.716	304.964
	CVX	36.578	981.508
	BHP	313.848	882.293

Tao panel

- Cú pháp:
- pandas.Panel(data, items, major_axis, minor_axis, dtype, copy)
- Trong đó:
 - 'data' có thể nhận các kiểu dữ liệu sau: ndarray, series, map, lists, dict, hằng số và cả dataframe khác
 - 'items' là axis = 0
 - 'major_axis' là axis = 1
 - 'minor_axis' là axis = 2
 - 'dtype' là kiểu dữ liệu mỗi cột
 - 'copy' nhận giá trị True/False để khởi tạo dữ liệu có chia sẻ memory hay không

Tao panel

```
import pandas as pd
import numpy as np

data = np.random.rand(2,3,4)
p = pd.Panel(data)
print(p)
```

```
<class 'pandas.core.panel.Panel'>
Dimensions: 2 (items) x 3 (major_axis) x
(minor_axis)
Items axis: 0 to 1
Major_axis axis: 0 to 2
Minor_axis axis: 0 to 3
```


Tạo panel

p.to_frame()

		0	1
major	minor		
0	0	0.335571	0.010409
	1	0.267106	0.843688
	2	0.840885	0.211749
	3	0.049653	0.722182
1	0	0.755207	0.282777
	1	0.674844	0.543207
	2	0.634314	0.433802
	3	0.290120	0.613040
2	0	0.322059	0.263548
	1	0.341035	0.702612
	2	0.634411	0.917126
	3	0.281678	0.809592

Phần 8 Chọn và nhóm phần tử

Chọn với iloc, loc và ix

- Pandas có 3 phương pháp chọn phần tử
 - ✓ 1. Dùng iloc: chọn theo chỉ số hàng và cột
 - Cú pháp: data.iloc[<row selection>, <column selection>]
 - Tham số có thể là số nguyên, list các số nguyên, slice object với các số nguyên (ví dụ 2:7), mảng boolean,...
 - ✓ 2. Dùng loc: chọn theo nhãn hàng hoặc nhãn cột
 - Cú pháp: data.loc[<row selection>, <column selection>]
 - Tham số là nhãn (chứ không phải chỉ số)
 - ✓ 3. Dùng ix: lai giữa 2 cách trên, nếu truyền tham số là số nguyên thì nó làm việc như iloc, truyền kiểu giá trị khác thì nó làm việc như loc

Nhóm phần tử

```
df2 = pd.DataFrame({'X' : ['B', 'B', 'A', 'A'], 'Y' : [1, 2, 3, 4]})
df2.groupby(['X']).sum()
               3
            B
df2.groupby(['X'], sort=False).sum()
                                             3
```


Nhóm phần tử

```
df3.groupby(['X']).get_group('B') X
```


Phần 9

Sử dụng pandas trong bài toán thực tế

Dữ liệu kết quả xố số

- Dữ liệu kết quả xổ số (độc đắc) từ ngày 1-1-2000 đến ngày 21-5-2018 (hôm qua)
- Lưu ở định dạng csv, 2 cột:
 - ✓ Cột 1: ngày ra số
 - ✓ Cột 2: số độc đắc
 - Dạng số (nếu không đủ 5 chữ số thì có nghĩa là đã bị xóa các chữ số 0 ở đầu)
 - Có thể không có dữ liệu (mỗi năm có 4 ngày không quay xổ số)
- Bài toán (vui + khoa học): phân tích các chiến lược chơi số đề mà người dân hay theo

Đọc và tiên xử lý dữ liệu

import matplotlib.pyplot as plt import pandas as pd import numpy as np

```
# đọc dữ liệu từ file csv, chuyển dữ liệu cột 1 sang date
df = pd.read_csv("kqxs.csv", index_col = 0, parse_dates=True)
```

```
# xóa bỏ các dòng không có dữ liệu
df.dropna(inplace=True)
# thêm cột mới là 2 số cuối của giải độc đắc
df['Cuoi'] = df.So % 100
```


Khảo sát dữ liệu

```
# trích xuất côt mới thành dữ liêu series để dễ xử lý
s = pd.Series(df.Cuoi, dtype='int64')
# xem phân bổ dữ liệu: biểu đồ histogram, 100 nhóm
s.plot('hist', bins=100)
plt.show()
# môt dang phân bổ dữ liêu khác: biểu đồ bar, đếm tần suất
s.value_counts().sort_index().plot('bar')
plt.show()
```


Viết hàm tính số tiền thu về

```
# thử bộ số myNums, kết quả về là result, số tiền chơi là money def one_day(myNums, result, money):
pay = len(myNums) * money
get = money * 70 if result in myNums else 0
return get-pay
```

```
# chơi nhiều ngày bộ số myNums, kết quả về là results
def many_day(myNums, results, money):
total = 0
for x in results:
total += one_day(myNums, x, money)
return total
```


Chiến lược: nuôi một số

money = 1000

```
# thử chiến lược chơi: nuôi một con
print("Chơi con 76 toàn năm 2000:", many day([76],
s[0:367], money))
print("Chơi con 76 toàn bộ các năm:", many day([76], s,
money))
# thử chiến lược chơi: nuôi nhiều con
print("Nuôi nhiều số toàn năm 2000:", many_day([76, 92,
3, 10, 51, 45], s[0:367], money))
print("Nuôi nhiều số toàn bộ các năm:", many day([76,
92, 3, 10, 51,45], s, money))
```


Chiến lược: thống kê

thống kê con ra nhiều nhất rồi chơi

```
x = s[0:362].value_counts().idxmax()
y = s.value_counts().idxmax()
print("Chơi theo số ra nhiều nhất năm 2000:", x,
many_day([x], s, money))
print("Chơi theo số ra nhiều nhất các năm:", y,
many_day([y], s, money))
```


Chiến lược: ngẫu nhiên

chơi ngẫu nhiên, mỗi ngày một con

```
total = 0
for d in s:
total -= money
m = np.random.randint(100)
if (m == d): total += 70 * money
print("Chơi ngẫu nhiên:", total)
```


TRƯỜNG ĐẠI HỌC NGUYỄN TẤT THÀNH Khoa Công Nghệ Thông Tin

Thank You!

ThS. Phạm Đình Tài 0985.73.39.39 pdtai@ntt.edu.vn

